

УДК 352:3.072.7-042.75(477)

Рубан Дмитро Олександрович, аспірант,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРИНЦИПІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Розвиток місцевої демократії в Україні вже має певну історію та досягнення у створенні інститутів та механізмів, у започаткуванні процесів та залучені громадян до вирішення проблем територіальних громад. Однак з початком війни перед громадами та керівництвом постали принципово нові виклики, що актуалізує завдання подальшого розвитку та більш активної імплементації принципів ефективного публічного управління.

Україна ще не завершила реформу з децентралізації та не отримала всі переваги від розвитку місцевої демократії. Перешкодою, а з іншого боку фактично вимогою сучасного етапу перетворень стала війна, яка не лише продемонструвала сфери, які потребують удосконалення, а й сформувала абсолютне розуміння у населення життєвої необхідності прискореного реформування системи публічного управління через підвищення ефективності управління на місцевому рівні.

Сучасний стан розвитку місцевої демократії досліджено в праці Нікітенко Л.О., Л. В. Ковальчук Л.В. [2]. Вчені відзначають недосконалий характер процесів, які відбуваються, та вказують на необхідність прийняття ряду законодавчих актів, які б регламентували проведення місцевих референдумів, громадських слухань місцевих зборів.

В роботі [1] на основі узагальнення нормативної бази, яка визначає стандарти місцевої демократії, узагальнено основні принципи розвитку

місцевої демократії. Серед них: пріоритет прав територіальної громади, відповідальність, відкритість, підзвітність, координація, інші. Саме ці принципи визначають інструменти місцевої демократії слід брати за основу подальшого розвитку місцевої демократії.

Інститути місцевої демократії в умовах пандемії Covid-19 певним чином адаптувались до роботи в екстремальних умовах, із застосуванням широкого спектру цифрових технологій. Огляд переваг застосування інструментів місцевої демократії в період пандемії досить детально розглянуто в роботі [3].

Україна в даний час набуває досвіду розвитку місцевої демократії методом власних «спроб та помилок». Однак країни ЄС мають значно більший досвід та відпрацьований комплекс принципів та інструментів місцевої демократії. Базисний підхід, який визначає результат місцевої демократії – це комплексна взаємодія між усіма суб'єктами місцевого самоврядування [4, С. 119].

Той факт, що Україна стала країною-кандидатом у члени ЄС вимагає поєднання і законодавчих вимог країн ЄС та проведення реформ у військовий час. З іншого боку саме кризові умови дозволяють у цей час здійснити непопулярні реформи та забезпечити реальне прискорення процесів трансформації.

Ключові проблеми, які лягли на органи місцевого самоврядування, з урахуванням статусу території:

організація територіальної оборони;

евакуація населення;

організація прийому евакуйованого населення;

забезпечення життєдіяльності територіальної громади у умовах воєнного часу;

фінансування соціальних та інших видатків в умовах нестабільної роботи бізнесу;

здійснення організації та інформації підтримки населення.

Саме децентралізація та формування органів місцевого самоврядування стали основою досить швидкої адаптації територіальних громад до війни та дозволила вирішувати цілу низку проблем.

У зв'язку з війною відбулась зміна умов та базисних принципів функціонування органів місцевого самоврядування:

по-перше, воєнний стан, введений відповідним Законом України, який розширив повноваження органів місцевого самоврядування, зокрема щодо оперативного управління життєдіяльністю громад;

по-друге, відбулося створення військових адміністрацій населених пунктів та поєднання питань соціально-економічного розвитку та військової безпеки;

по-третє, суттєво підвищився рівень самоорганізації населення, консолідація членів громад, що слід використати для проведення подальших реформ.

Реальними та дієвими механізмами, які дозволять підвищити ефективність місцевої демократії у післявоєнний період стали:

зростання значимості діалогу влади та мешканців;

підвищення рівня залученості мешканців громади до оперативного вирішення проблем територіальної громади;

створення органів самоорганізації населення та забезпечення їх підзвітності;

підготовка територіальних громад до відбудови країни.

Виклики перед окремими територіальними громадами будуть пов'язані з відновленням сіл, цілих міст, тобто це буде пов'язано з використання значних фінансових ресурсів іноземних інститутів, а отже, це буде забезпечення більш високого рівня прозорості та підзвітності функціонування органів місцевого самоврядування.

Література

1. Місцева демократія в Україні: нові стандарти / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. : М. В. Лациба, І. М. Лукеря, О. Л. Ващук-Огданська. К. : Агентство «Україна», 2013. 236 с.
2. Нікітенко Л.О., Л. В. Ковальчук Л.В. Стан розвитку місцевої демократії в Україні та за кордоном: порівняльний аспект. Актуальні проблеми держави і права.
3. Кравчук В., Юхименко С., Нещерет М. Інструменти місцевої демократії в умовах пандемії Covid-19. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. 2021. 27 с.
4. Шумляєв І. Вплив європейських норм партисипативної демократії на підвищення рівня участі громадян України в місцевому самоврядуванні. Аспекти публічного управління Том 9 № 1 2021. С. 113-120.